

Е. СОЛОВЬЕВ,
нөдө ивэнтун салгааччыга.
Довордуурап отделениета.

Советтар билигин сайдын сага кэмгэр үлэниилер. Кинилер үлэлэрэ сыл ахсын бүтүнүү ыллааха, ордук активнай, араас өртүтөөх буолан иһэр. Депутаттар аны быыбардааччыларын кытта ордук тигини быспана көрсүлэлэр, кинилергэ отчуоттуулар.

Коммунистической тутуу биллэти кэрдик кэмгэр оройуонаады уонна куораттаады Советтар үлэлэригэр сага, ордук үрдүк көрдөбүлэр туроруулааллар дии этилэр ССКП КК «Үлэһиттэр депутаттарын оройуонаады уонна куораттаады Советтарын үлэлэрин салгыы тупсарар дьаһаллар тустарынан» бу дьыл кулун тутар ыйга ылыммыт уураабыр. ССРС норуотун хаһаайсыбатын төхөсү ыттилетка сылларыгар сайыннарыы былаанын туһунан ССКП XXIV съези Директиваларын бырыһагар маннаах сурулаубута: «Бэлэһиттэр дьаһаллары олоххо киллэрингэ улахан оруол үлэһиттэр депутаттарын олохтоох Советтарыгар бэрэллэр. Кинилер общественнай производстваны сайыннарыыга бэйэлэрин сабыдыалларын күүһүрдэр, хаһаайсытыбаннай уонна социальнай-культурнай тутуу сорукарын быһаарыыга бэриллибит бырааатарын кычкыт туһанар эбэһинэстээхтэр».

Чапэр нэһилиэгин Советын үлэтэ ааспыт ыгырымылаах быыбар кэмгэр биллэрдик сөргөһүдэ, экономиканы уонна культураны салайыыга, государственнай былааннары толорууга кини сабыдыала уонна эппиэттэнэ күүһүрдэ. Итиннэхэ барытыгар Совет, кини депутаттарын иэрата суох оруоллара көстөр. Сессия, исполком мунунахтара конституционнай болдохтору тутуһан ытылаллар. Төрөөс тоох, тирээн турар сорунар, боппууостар дүүллэнииллэр. Совет бастайааннай коммиссияларын үлэлэрэ салгыы тупсарыллар. Депутаттар уонна активтар төрийнлэринэн итэһинэ быһаччы кыттыыларынан нэһилиэгин ортотугар кинтэр-үөрэтэр үлэ агитэонаадынан төрүллэр. Исполком государственнай төрүлэлэр үлэлэрин туһунан отчуоттары истэр, бириэмэтигэр сүбэ-ама, ыйыы-кэрдик огорор. 1970

сыллаахха бары депутаттар бэйэлэрин уокуруктарыгар отчуоттабыттар. Р. П. Данилов, А. К. Алексеева уо. д. а. бэйэлэрин депутатскай эбэһинэстэрин сөптөөхтүк толороллор.

Ити эрэри, Совет исполкому төрийэр-маассабай үлэтэ-гэр ааспыт ыгырымылаах быыбарга бөдөҥ итэһэстэр бааллара. Депутаттар Осипов Н. К., Ефремов Н. Е., Филиппова А. А., Филиппов В. Е.

Ааспыт 1970 сылга биригээдэ үлэ сүрүн көрүгүһүгэр түмүктэрэ юһини дыксиннараллар. Олор бу бааллар, Бир фуражнай мыхтан үтү ыйыы былаана 1440 кг. эбит буолларына, былаан 1310 кг. нан, эбэтэр 91 бырыһыан, нирэйи тылынаахтык итин 61,5, улахан сылгыны тылынаахтык итин 96,6, нирэйи

рин туолуутун хостуруула соророр көтүмэх. Ону биир маннаах холобуртан көрүгүһэ сөд. Быйыл муус сутар ый 20 күнүгэр Совет сессията «Итэһинэһэ капиталнай тутуулары ытыты сорукарын туһунан» боппууобу дүүллэһэн баран «бааныыты, Саппыла ферматын тутууга бастааннай састаалтаах эпенску ыйы 15 күнүгэр дээрн төрийэргэ дии ылыммыт быһаарыта бачаанга дээрн олох-

талыллыбыт эдэр депутаттар. Депутаттартаах колхозтаага 9 кини. Производственный депутаттар оруолларын, активнастарын үрдэтин—хаһаайсытыбаннай үлэ итэһэстэрин, бытаарымылары бириэмэтигэр көрөн туоратыыга улахан үтүс.

Чапэр нэһилиэгин Совета (исполком предс. таб. Борисов Р. И.) государственной оройуонаады сүһүбэ буолан туран, хаһаайсытыбаннай, политическай уонна культурнай сорукары олоххо киллэрингэ итиннэхэ бэриллэр быраадыры бүүс-бүтүнүү туһанар эбэһинэстээх. Исполком биригээдэ советын, олохтоох партийнай төрүлтэни кытта ыкса сибэстээхтин, общественнай төрүлтэлэр күүстэрин туһунан боппууостарынан чопчуотук дьарыктанара көрдөнөр. Эппиэттээх быһаарымылары илэтан огорууга кычкытспайдык, утумнаахтык сайымнаахтык наада. Ити туһунан ССКП КК Генеральной Секретары таб. Л. И. Брежнев тоһоһолоон бэлэһэһитэ. Ол итин производственный объектарга исполком чилиэннэрэ, биригэдиндэр чаастаах сылдьан баар балаһыаньаны билсэн наадалаах дьаһаллары олохтоон иһнэхтээхтэр, үлэһиттэри кытта күнүгэ сибэһин тутуһан, кинилэри көхтөөх, таһаарылаах үлэбэ угууохтаахтар.

Бас ыйы 11 күнүгэр Москва куорат Бауманскайдаах быыбардыыр уокуругун быыбардааччыларын РСФСР Верховнай Советын депутатыгар кандидаты, ССКП КК Генеральной Секретары таб. Л. И. Брежнев кытта көрсүбүтэ аанаммыт быыбар иһиннээди мунунахтарыгар таб. Л. И. Брежнев «Хас биирдии кини үтүс суобастаахтык, үрдүк таһаарылаахтык үлэһиттэр уонна бородууксуйа үрдүк хаачыстыбата—сага ыттилетка улахан сорукарын быһаарар, билиги экономикабыт бүтүн, күүтүн, билиги олохпутун баарытын сага, өссө үрдүк таһаарылаахтык огоруу ситиһэр тутуахпыт дьэ ити буолар. Бу—билиги үлэһиттэр суос-сөбө, тох суолбут» дии этинтин билгэтин өйдөөн үлэни төрийэр сорукаахпыт.

Н. СИДОРОВ.

УРДУК СОРУК ЭЛБЭХХЭ ЭБЭЭНИНЭСТИИР

депутатскай эбэһинэстэрин көрө-нэмэ суох толорбуттара. Кинилер үтүс сессиялары көтүһүттэрэ, сессияларга, исполком мунунахтарыгар тыл эппитэхтэрэ.

Добровольнай народнай дружина, дьахталлар советтара күтүөһүннэх үлэни ылыааттар, табаарыстым суут үлэтэ биллэти көрдөбүлгэ эппиэттээбэт. Бөһүлэнтэри тупсаран огоруу, көрдөрөн агитацияны төрийн, ырааһырдар-чөбдигүрдэр дьаһаллары бириэмэтигэр ылан иһин ыраадынан ситэтэ суох.

Совет итиннэхэ сүтэриллэр бырааатарын уонна ылаахтары толору туһаммат, хаһаайсытыбаннай уонна культурнай тутуу боппууостарын быһаарыыга сөптөөх дьаныары, инициативаны көрдөрбөт. Тыа хаһаайсытыбатын олохтоохтун, кэскиллээхтик салайар өһүгэр сорох түбэлтэбэ, түмүктөр көрдөрөлөрүнэн, туһата суох сүбэсүгүрүүнэн, үтүс мунунахтары төрийннэн дьарыгырым түбэлтэлэрэ суох буолбатахтар. Биригээдэ хаһаайсытыбата кыһан сайдыбат, сүрүн көрдөрүүлөр үксүгэр тагнар түһүлэр. Общественай сүөһү итинтэтин сайдыыта олус мөлтөх турунтаах. Ити Совет тыа хаһаайсытыбатын салайыыны сөптөөх таһымга туппатыттан, специалстар оруоллара сөптөөхтүк үрдэтиллибэттэнтэн сүөһү үлэһиттэрин ортотугар сөптөөх үлэ ытыллыбыттан сибэстээх дииһэ наада. Онон төрийэр үлэһин быһаччы дьарыктанар сорук турар.

деловой тахсыыта 86, кулун деловой тахсыыта 92 бырыһыанга тагнэспиттэрэ. Маннаах харыыһаны төрдүттэн тупсарар дьаһаллары бу күдүртөн ыллааха эрэ, ыттилетка бастаах сылын соруудахтары чистээхтин: толоруохха сөд. Маннаах улахан кыһамныылардэттан эрдэ былааннаан, ууран, күнүгэ ааһан-суоттаан, үлэһит күүһү таба аттаран туран үлэлэххэ. Үлэһиттэр ортолоругар кинг агитационнай-маассабай үлэни, социалистическай куоталаһыммын үлэ тус-тусла салааларыгар көдүтүһүүтээхтин төрийннэххэ. Нэһилиэг Советы сир огоруутун уонна сүөһү итинтэтин бородууксуйатын огорууну, государственная атыллардыммын улаатыннарыыга, кини себесуолмоһун чөлчөһүтэ, үлэ огорон таһаарытын үрдэтингэ баар резервлэри ордук толору туһанар туһугар үлэни сөптөөхтүк сүрүнүүр эбэһинэстээх. Совет дыссинилиннэтэ суох буолуу уонна хаһаайсытыбаннай суох быһыныкүөрэһинлэрин утары утумнаахтын охсуһуохтаах.

Куоталаһым—производственный хамсатар күүс. Ол иһин кинини табан, усулуобуйатын мнэстэрэ үлэни-хамнаах, олохтоох усулуобуйаны, бастыһанар көрдөрүүлэрин кытта таба дүүрэлээн төрийэр буоллар, улахан көдүүһү биэрэрэ сарбада суох.

Туолууну хостуруулааһын—Совет сүрүн функцията. Бу нэһилиэгэ быһаарымылар олоххо киллэрингэ

хо килэрэ илик. Тутуу бэрэбизтэ мнэстэтигэр киллэрингэбэтэ, итиннэхэ трактор атаммата. Ити старшай биригэдинир таб. Кривошапкин Н. Ф. сессия уураадын толорууга болдомтотун уурбатаахтан тагыста.

Общественай сүөһүгэ аһымлык бөдө базатын төрийннэгэ туһаанай болломманын үлэ бытаанын төрүллэр. Оттообунна үлэһиттээх техника оройуонугар наада буолар саллаас чаас суох. Онон онко күргүөһүнэн кинрин сағана алдыны-көһүнн да тахсара сарбада суох. Онко үлэһиттээх үс тракторист көстө илик.

Күннээди хаһаайсытыбаннай үлэбэ-хамнаска иһин хараһар быраһыллар итэһэстэр бааллар. Соторутаагыта 16 ыанар ынах сүтөн уоллулар. Онон бөр көннүнэн элбүт сүөһү хараллыбат. Хаачахтар эра муоннэммэтэхтэр. Биригэдиндэр ынары ыанныксыттан ыанныксыттан көһөрүүтэ болдомтолорун уурбаттар, тустаах акта огоруулаубат. Итин биригээдэ салайааччылара үлэһиттэр эһиллэригэр болдонто суохтук сыһыаннаһа, ытыттан атынын сыаналаахха табыллыбат.

Ити итэһэстэри суһаллык туората охсуохха, Маннаах нэһилиэг Советын сага талыллыбыт депутаттара хаһаайсытыбаннай уонна культурнай тутуу бары боппууостарыгар баһылымр-көһүлүүр оруонулар үрдүн аналлаахтар. Итиннэхэ сага күүс эбэһинэ. 13 депутаттан 8-ба аан бастаан

Черниговскай уобалас, Шорскай оройуонна өйүүр хаһаайсытыбатын көрүүнү-истини бэрэдэктиир сымалан уонна почва агроном утары охсуһар киниттэн колхозтар иһин ардыларынаады Кучиновскайдаахы хосиестество төрүлүннэ. Тыа хаһаайсытыбатын культуралара олордубат сирдэригэр мнэстэр олодуу, 2700 гектарга үүһүмүт оту-маһы көрүү-хараһы ытыллыына.

Снимок: старшай лесничий В. Кукин (хаһас) уонна лесник В. Гед эдэр бастэри көрөллөр. Ю. Олейник фотота. ССТА фотехрониката.

Саха сирин комсомолун 50 сылыгар

Саха сирин биир кырдыаас комсомолеа, комсомол Чурапчы оройуонаады бөрөтүн бастаах секретары И. И. Парфенов быйыл күһүн төрөбүтэ 70 саһын ууолар. Кини Кытаах нэһилиэгэр бистар дьаһал Иван Парфенович уонна Акулина Ивановна Федоровтар оҕолоро.

Иваны 1910 сыллаахха оскуолаҕа үөрэттэрэ бэрэбиттэрэ. Кини 1919—1920 сыллардаахы үөрэх дьыдыгар дьэри үөрэнэн бастаан үс группелар оскуолаһы, онтон 4 кылаастаах Чурапчытаахы начальнай училищени бүтүрүбэтэ. Нөгүү сылыгар Якутскайдаах педагогическай курска (билигингэ педучилище) үөрөнө киирэр. Кини 1920 сыллаахха ленинскэй комсомол кэккэтигэр киирбитэ. Оттон 1921 сыл күһүнүгэр Саха сирингэр гражданскай сэрин сағалынан, комсомолец Иван Парфенов бийдыыттары утары тылланан сэрмилэ-

Революция саллаата

һе барар. Бастаан алтынныттан ахсыныыта дээрн Чурапчытаахы П. Д. Сибурускай командирдаах партизанскай дружина байыаһа буолан раледкаа сылдьыбыта. 1921 сыл ахсыныыттан 1922 сыл бэс ыйыгэр дээрн таб. Парфенов рабочай-байынай Кыһыл Армиятын 225-с стрелковий полкатын таб. Каратаев командирдаах своднай этэрээтигэр рядовой байыаһынан уонна рота политрутууна сылдьыбыта. Ити дуоһунаһы комсомолец Иван Парфеновкэ үөрэхтээх, политическай билигтэ-көрүүтэ кинг уонна сөптөөх буолан сүктэрбиттэрэ чакчы.

Иен сылдьан 1922 сылга буолбут Тулагытаахы, Кылэмнээди уонна Төхтүрдээди үс бөдөҥ кыргыһыыга кыттыбыта. 1923 сыллаахха Дед Курашов этэрээтигэр сылдьан Чурапчыга тахсан эмнэ сэрмилэспитэ, Иепелая генерал, Артемьев баандаларын үлгүрүүтүгэ актыыбынай кыттыны ылбыта. Кини кыһыл этэрээтигэр рядовой байыастан рота полит-

рутар уонна штаб тылбаастытылар тийэ үлэлэтэлээн сылдьыбыта. Кини 1926 с. балаһан ыйыгар БСК(БМ) чилиэһинэн ылымлыбыта.

Гражданскай сэрин киниттэн И. И. Парфенов кыһыл партизан, комсомолец, онтон коммунист быһытынан Саха республикатын уонна төрөбүт оройуонун общественнай, политическай олоҕор активнай кыттыны ылбыта. 1920 сыллаахха муус устартан 5 ый устата Кытаах нэһилиэгин ревкомун председателин, ити киниттэн 3 ый Чурапчы водревкомун чилиэһинэн үлэлэбитэ. 1922—23 сс. 6 ый Чурапчыга улус исполкомун секретарынан (Курашов этэрээтигэр киирэр дээрн) аһаммыта. Сэринтэн иккистээн эргиллэн көлөт, 1928 сыл муус устартан 1924 сыл алтынныыта дээрн наред секретарынан үлэлэбэтэ. Иван Иванович бастаан В. И. Ленчи эбэрдэ телеграмматын ылбыт Чурапчытаахы конференцияттан ыла ревкомнаабыта. Кэллн 1924 сыллаахха Влади-

ОЛОХХО КИИРЭР КЫАХТААХ ПРОГРАММА

Бэс ийин 16 күнүгэр Берлинге Германия Бир Соного социалистическай партиятын VIII съезинер тыл этеригэр ССКП КК Генеральной Секретара Л. И. ВРЕЖНЕВ тыгачыны сымматарга уонна норуоттар икки ардыларыгар кутталы туоратарга быһаччы хардылары көрөр ССКП XXIV съезэ туруорбут эйэ советскай программатын өссө тогул хатылаата. «Биһиги, коммунистар, агрессия Уонна агрессорлар халбааннабыт утарылаааччылар, — диир этэ Л. И. Врежнев. — Итиннэ сэргэ биһиги социалистическай уоттуктаах атыннаахтарга кутталуу суох государстволар эйэлээхтик маллы олорууларын эрэллээх уонна утумнаах охсуулааччыларын буолабыт. Хардыта ытыктаах уонна икки өттүттэн барыстаахтык биһиги кытта чэбинэйдик биһигэ үлээхтэрин баҕалаахтарга барыларыгар не сүрэхтэн биһиги илибин уунабыт уонна итинник биһигэ үлээһинигэ бэлэмнэ.»

СССР тас политическай программатын сүрүн суолталаах соругунан сөбүлүннүн эһин иһин охсууу буолар. Билигин арҕаа дойдуга улуу державалар икки ардыларыгар сөбүлүннүн эһин проблематыгар хардарыта өйлөһүү сирини кыаллыбатын туһунан дойдохтуулаар. Ракетнай-ядернай сөбүлүннүн сэттэ үлүһүгүнү туоратынны итэһибэт буолууга орун коммунистическай дойдолор байыаннай — промышленнай монополиялар интэрессэ тээхтэр. Киһилэр сөбүлүннүн оноруунан байдалар төһөлөр, ол иһин аан дойдутаагы тыгачыны сымматтыгы утарылаар. Холбоһуу, калык бэс сымта Америка Холбоһуктаах Штаттарыгар байыаннай бөлөмнөһүн 400 млрд.

доллар ороскуоттанна. Дойдулар агрессивнай эрчимтэлэрэ бэрт соторулаахтык дээр сөбүлүннүн үлүһүү көмөтүнэн Советскай Союз уонна атын социалистическай дойдолор күүстэрин өһүлэргэ уонна биһиги эйэлээх туутубут итиннэ норуот олохун туһарыныт былааннарын көрдөрүө суоттаналлар.

Ол ээрэри олох ити уодаһыннаах суоттаһынары кээр тийтэ. Советскай Союз бэйэтин эрэллээх оборонатын хааччыларыгар сөптөөх күүстээх буолла.

Аан дойду түүһүлэтигэр күүстэр хабааннаһылар Эйэ уонна социализм дьабырын туһатыгар буолуута сөбүлүннүн эһин сатааһы уустук уонна ыраахан проблемаларыгар иккэ сөбүлүннүн ытыгарта табыстаах усулуобуйалары үөскөтөр. Байэлэрин биэрэктэриттэн ыраах сымдар улуу державалар байыаннай флоттарын туһунан боппурусуу Америка холбоһуктаах Штаттары кытта дүүһүлэһэргэ Советскай Союз көтөхтүт инициативатын аан дойду общественноһа улахан сөбүлүннүн көрүстэ. «Ийри-жур» хаһыат сурыйарынан, байыаннай флоттар туһатынан Советскай Союз этинтэ ылылара буоллар, ити «күүстээх өстөөх» чутаһыгар атомнай боеголовкаларга ракеталарынан сөбүлүннүн подводнай лодкалар ахсааннарын аччатыга тирдирэх этэ.

Вашингтон бэйэтин муоратаагы-байыаннай күүстэрин—чуолаан. Средиземнай муорада баар алтыс флотун уонна Тихэй океанга баар сэттэс флотун атын государстволары утары агрессия уонна кутталы өрдүлөтүн быһыытынан туһанарга үөрөмнү. Соторулаахтык «Нью-Йорк таймс» хаһыакка бөһөтөхтүт Пентагон кистэлэн докумуоннара Америка сэттэс флота Вьетнам демократическай Республика утары Америка агрессиятын саҕалааһыгар провокациялар оруолу ылабыт. Билигин аан дойду муораларыгар уонна океаннарыгар күүстээх советскай муоратаагы-байыаннай күүстэр баар буолууларынан, Америка Холбоһуктаах Штаттара «муоратаагы дипломатияттан» үгүстүк аккаастанарга күһэллэлэр.

Советскай Союз кутталы суох олоруутун хааччыныта, Советскай норуот эйэлээх үлэтин тэрийингэ табыстаах усулуобуйалары үөскөтөргө туһанылыгыт ханнык барар кэсэтиһиллэриттэр, быһаарар принциптэн буолуоҕа.

С. ЛОСЕВ, ССТА.

Сахабыт сирингэр кууна оҕус муоһа бултурута тонор кыалдыаах кыһын дьэ ааһан, сактал саас барахсан эмнэ эргийдэ. Аны билигин хаһаайыстыбаларга сайылыаа тахсыт, өтөөһүнүгэ балаһыанньа курдук түбүктээх үлэлэр саҕалаанылар.

«Сүөһү—ас сии этэһигэ сымтаабыт. Аны күүһү үктөнүһүт»,—днэ дьон көрсөтүтүн бу күнүгэр элбэхтик истэххэ сөй.

Ол кыһын баран ити «сип этэһигэ» сым тахсыт аҕыс үй усталаах кыстык нэмлэрин ырытан, ырыгалаан көрдөххө, биһиги, советскай Сыланыаах өдөөһүнүгэр, сүрдөөх элбэх хоромнуулар тахсыталаабылар—элбэх, ордук ыччат сүөһү уонна ныйрай туһата суох кыһыаан өлөө, үтүмэн үгүс эт уонна үтүт бородууксуу сүөһүттэн өссө да ситэ ылылалыкка хаалла.

Ити кэбэстэр биһиги сүрүн биричиинэлэригэр биһиги хаһаайыстыбаныгар ынах сүөһү бөлөһөр аналлаах элбэх нийилиһиһэлээх дэриэбинэлэр чугастарыгар ийик-куон, амыгыны тиниттэх бырайыагынан өтөөһүлүбүт арыттаах муосталардаах, траншклардаах сага хотоннор суохтара буолар.

Отделение 2000 кэригэ ынах сүөһүлээх эбит буоллаҕа, быһылты кыстыгы 3 биригээһин, 5 учааскаларынан, 24 эргэ хотоннорунан быдан сым тахсыт. Ити хотоннор аҕардарын кэригэ 16—20 сыллаахыта тутулуубут намыһах, кыараҕас түмүктэрдээх эргэригэр тутуулар, ойтон Улахан-Күөл, Түөһэ, Таандара хотоннор тутулуубуттара 30-чааһы сым буолла. Советскай тэриллээһиттэн ыла тутулуубут тутуу биһиги да суох, онон наар урукку колхозтар тутууларыгар кыстыгы аҕардыбыт. Итиллэн түрөр 700-чакэ ыччат сүөһүттэн 600-лэргэ 11 хотоннорунан, сорохторо хотоннор түгэхтэрин, ити тарбаан, ойтон сүүсчакэ борсон чааһынай малларынан кыстаатылар.

Үгүс хотоннор тутуулар сүөһү группатыгар табыгача суох буоланнар, оту уулу биз-

рингэ, эһин аһылыгы бэлэмнээһинигэ, сүөһүнү таһырдыа күүлэйдэтигэ уо. д. а. хаһаайыстыбаннай үлэлэри тэрийингэ ыраахтарга үөскөтүлөр.

Билигин кыһыгэ сүөһү бөлөһөр аналлаах тутуулар суохтара сүөһү үлэтин механизациялааһына мөһөйдүр. Кэлэр сым кыстыкка киригэ өдөөһүнө үс улахан хотонноругар (Ойбон Күөл, Улахан Күөл, Түөһэ) уулу күөлтөн насобуһун хачыдатан турбаларынан биһигини олохтооп, 500-чакэ ынах сүөһүнү кыһынын хотонно уулатынаа хааҕыма. Атын хотоннор бытархайдарынан уонна тэийиччилэрчон ити технологияны олохтообун кыаллыбат.

Отделение сүөһүттэн ылыллар бородууксууларын үгүс хаһаайыстыбаннай көрдөрүүлэрэ оройуон уонна республика көрдөрүүлэриннээргэ быдан намыһах. Улахан тутуулар суохтара ныйрай сөптөөх кэмгэр көрөн, эдизэлэ иһинэн ийиттэн арааран, туска биригээдэ подсос ынахтарыгар илдьэн тилиһэн иһини, эбэтэр иһин көрүүтүгэр ытык тэрээһини атахтыр. Ол иһин да, хаһаайыстыбада ныйрай мамытынан үтү аһара иһэн, үтү государствога амылааһын намыһаа таһаарылына.

Отделениега сүөһү тутуута хаалбытынан, аналлаах хотоннор суохтарынан, ынах мамсабай төрөөһүнүн саҕаа ордук ыччат сүөһү (борооннор) үтүрүлүүлэрэ, ыраах учаастактарга, эргэ, хаарбах эбэтэр сороһор тон да хотоннорго үтүрүлэр түбэлтэлэр тахсыталамылар. Ойко киһилэр, баллаһынара көбүрүү, көпчүгөн өлүү тахсан улахан ыһааһы тэбэр.

Тутуу чааһыгар эттэхтэ, хаһаайыстыбаларга тутууну ыктар «Межколхозстрой» хотоннор олус бытааным туттар. Дьинигин, биһиги тутууну түмүктэн түргэник олоххо киһилэрэ баран, атын тутууга көһөрө сөй этэ. Оччоһун эрэ тутуу тэгинэ түргэтиэ, хаалчыстыбата ордук тулсуу, Улахан Күөлгэ 1969 сылтан биһиги

тутуулар 200 сүөһү киригэ-тээх хотонно сым ааһы олоххо киригэ аатыран баран, ийирбөккэ, тутууга тоҕо эрэ тохтоулаан, көбүрүдүн эйэр. Аналлаах хотоннор тутууларынна ныйрай уонна борсон кыһыныг усулуобуйага ордук улаатыа, итиги таһына сүөсүһүттэр үлэлэрэ чөлөтүлэ, иһинигин механизация киригэргэр да табыгастаах буолуо этэ. Ныйрай, бороонү үчүгэй хотонно туруоран көрдөххө, өлүү арыһынын бастык хаһаайыстыбалар оһуутара көрдөрөр.

Кыһынын сүөһүнү уотууга, уулаах ынахтары, буржунастары көрөн-харайан төрөтөргө ууһатарга тусла аналлаах, ураты не өтөөһүктээх хотоннор наадалар. Ыччат сүөһүнү бөлөхтөөн, байыыста суох туруоран уотарга тус-туһунан сөбүлүннүн хотоннор бырайыактарына былаһынаах олохтоох нийилиһиһэн уонна специалистары кытта сирин-уотун көрөн, кэпсэтиһэн тутартылар сөптөөх буолуох этэ.

Сүөһүгэ үчүгэй хотоннор тутуу иһинтэн маллар бородууксууларын үдэтин сүрүн төрүтэ.

В. ДАРБАСОВ, зоотехник.

Ленин аатынан колхоз Куула Күөллээһи ферматын манньыкыта Матрена Николаевна СТАРОСТИНА быһыл райсовет депутатынан быһбардаммыта.

Снимокка: М. Н. Старостина.

Г. Спиридонов фотота.

мир Ил-ич өлбүтүн туһунан сураһы дьини кутурбанынан көрсүбүтэ уонна—Францы комсомольскай аҕыһа-тын партията суох ыччаттары кытта холбоһуктаах траурнай муннааһар В. И. Ленин биографиятын уонна революционнай үлэтин туһунан даһылаат онорбута.

Муннаах бэйэтин резолюциятыгар: «Аан дойду пролетарскай революциятын гениһэ, аан дойду пролетариятын улуу сирдытэ таб. Ленин эрээ, көмөһүлөөхтүк өлбүтүттэн дьини курутубан турар, биһиги ВРКС уонна ВСК(б)П тула бэйэбит кэксэ-бэтин өссө ыта түмүөхтүт уонна киһилэр салалталарынан пролетариат диктатурата мүнүүтэ да саҕалаа суоҕа. Биһиги Чурапчытаагы аҕыһа чилиһинэрэ уонна биһигини кытта биһигэ партията суох эдэр колхонэ, Ленин кэриһини ытыктаан бэйэбит учууталытын—Ленини сүтэриһинт да иһин, санаабытын санньыкыаһыт суоҕа, төттөрүтүн, Ленин суолунан иһинбэт дьини эрээхтик барыаһыт. Киһи сырдык үөрэҕэ, үлэтэ, кэриһэ биһиги дойдубуттар хаһан да өлүө-

сүтүө суоҕа»—днэ андаар ылыммыта. Ити бөрөстүөй, ол ээрэри дьини не хоһоонноох. Ленин идеятыгар толору бэринилээх уураах да-кылааччыттан эһинэ тутулукутаах.

Ити сым алтынныга Парфеновы ВСК(б)П окружка Якутскайга ыһыран киһлэрэн 1925 сым алтынныга дээр статүчөт отделын сөбүдиссэйинэн үлэлэппитэ. Оттон обком командировкатынан 1925 сым алтынныгтан 1926 сым от ыһыгар дээр Чурапчыга тахсан комсомол райбюрогун секретарынан үлээбитэ. Чурапчы комсомола Ленин кэриһигэр биэрбит андаарын толоруутун саҕалааһыта уонна оройуонга бастакы иконоерскай ээрэти тэрийсипитэ. 1926—29 сс. ВСК(б)П Якутскай-даагы окружкомугар учуонка сөбүдиссэйинэн, дьыалаларын управлэһынан, инструкторынан үлэлээн бөрөн. 1930—33 сс. Сталин аатынан Москвадаагы коммуу бүтөрбүтэ. Университеты бүтөрөн кэлээт, 4 сым устата партия Чурапчытаагы райкомун бастакы секретарынан үлээбитэ. Оройуонга колхонун тутуу

бөдөрүүүгэр, МТС тэриллэһитигэр, оскуолалары маассабайдык аһыыга, үөрөҕө суохтары үөрөтө-һингэ улахан үлэни мыһыта.

Ити кэһинтэн Якутскайга киригэ партия обкомугар инструкторынан, кэригэ сөбүдиссэйинэн үлэлээн баран, сэрим сымгар САССР Верховнай Советын аппаратыгар отдел сөбүдиссэйинэн олоһбута.

Иван Иванович Парфенов Якутскайга Советтар съезэтигэр 5 тогул делегаттынан быһбардаммыта, партия обкомун чилиһинэн хаста да талыллыбыта. 1928 сым Вөроһон улуһугар Совет быһбарамымытыга, 1929 сым Боотуруускай улуһугар сир түһүтүгэр, Намта потребкооперация быһбарыгар боломуочунайынан сымдыыта, аграрнай революцияга, бастакы колхозтары тэрийингэ кытыбыта. Киһи 1947 сыллаахха өлбүтэ.

Г. ЕФИМОВ, революция, бойбуой уонна үлэ албан аҕыһы оройуоннаагы кулуубун председателэ.

Синиоков: двойной миллиметр уюна метатрада сава рекорда-
ын олохтообут Петр Пресельский рекордный меташыгы.